

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Müslümanın Kılmadığı Namaz Kaza Edilmesi Gereken Boynundaki Bir Borçtur

Muhammed El-Hacc'a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Tahiyyeten tayyibeten ve ba'd:

Geçenlerde sayfanıza baktım ve Hizb-ut Tahrir gençlerinden biri bu konuda bana yardımcı oldu; özellikle fıkhî soru cevaplar olmak üzere konu hakkındaki aydınlatmanızdan ve delilinizin gücünden etkilendim. Aliyy ve Kadir olan Allah'tan, hayırlı ameller için ömrünüzü uzatmasını, ilminizi artırmasını ve beni, Allah'ın ve Rasulü'nün razı olduğu yola iletmesini temenni ediyorum.

Bana şu sorunun cevabını vermenizi rica ediyorum:

Muhasebe çağından yıllar sonra namazıma bağlı kaldım Allah'a hamd ve şükürler olsun. Soru şudur: Kaçırılmış olduğum namazları kaza etmem gerekiyor mu yoksa kaza etmediğim takdirde Allah beni bağışlar mı?

Teşekkür ederim.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Öncelikle sizi hayra iletmesinden, namaza bağlı kalmanızdan ve namazı eda etmeye olan hırsınızdan dolayı Allah Subhanehu'ya hamd ediyor ve Allah Subhanehu'dan sizin için yardım ve sebat niyaz ediyorum...

Buluğ çağına gelip şerî olarak mükellef olmandan bu yana kılmadığınız namaz açısından olana gelince; sen bir Müslümansın, bu yüzden kılmadığınız namaz, kaza edilmesi gereken boynundaki bir borçtur. Bu nedenle buluğ çağına ulaştığınız andan namazı kılmaya başladığınız ana kadar geçen süreyi hesaplamalısınız. Örneğin bu sürenin üç yıl olduğunu varsayalım; sizin üç yıllık beş vakit farz olan namazı kaza etmeniz gerekir. Sünnetlerini ise kaza etmeniz gerekmez...

Örneğin her gün farz olan namazın ardından geçirmiş olduğunuz namazın kazasını yaparak bunu organize edip kolaylaştırabilirsiniz. Tekrar kaza namazı kılmak isterseniz hepsi bir hayırdır ve bu hesaplanan yıllar bitinceye kadar devam etmelidir... Allah Subhanehu ve Teala'dan, kaçırdığınız bu namazları eda etmeniz ve namazı vaktinde eda etmeye yönelik hırsınızı artırmanızın noktasında size yardım etmesini niyaz ediyorum...

Bu konu hakkındaki şerî delilleri açıklamak için size, (Ali Ragıp'a) ait Ahkamus Salah Kitabı'nda geçenlerin bir kısmını aktarıyorum:

[Şerî bir mazeret olmaksızın kasten namazın vaktini geciktirmek, Kur'an nâssıyla kesin olarak haramdır. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ * الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ** "Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazlarını ciddiye almazlar." [Maun 4-5] Ve Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **فَخَلَفَ مِنْ بَدْوِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا** "Nihayet onların peşinden öyle bir nesil geldi ki, bunlar namazı bıraktılar; nefislerinin arzularına uydular. Bu yüzden ileride sapıklıklarının cezasını çekecekler." [Meryem 59] Ayrıca bu, vakitleri açıklayan mütevatir hadisın mefhumuyla da sabittir. Dolayısıyla Allah her bir vakit için, belirli bir süre içinde başlayıp belirli bir süre içinde sona eren her iki tarafı sınırlı bir vakit belirlemiştir. Nitekim Aleyhissalatu ve's Selam şöyle buyurmuştur: **مَنْ قَاتَنَتْهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ** "İkinci namazını kaçıran kimse ehlini ve malını da elinden kaçırmış gibidir." Yine Sallallahu Aleyhi ve Sellem, namaz vaktinin geciktirilmesi hakkında şöyle buyurmuştur: **لَيْسَ التَّقْرِيطُ فِي النَّوْمِ إِذَا التَّقْرِيطُ فِي الْبِقْطَةِ** "Uyumak halinde kusur yoktur. Kusur, ancak uyanıklık halindedir."

İster özürlü ister özürsüz kaçırırsın her kim farz olan bir namazı kaçırırsa onu kaza etmelidir. Çünkü namazın kazası, sahih hadisle sabittir. Zira Sahihayn'de İmran İbn Husay'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: **كُنَّا فِي سَفَرٍ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ، وَإِنَّا أَسْرَيْنَا حَتَّى كُنَّا فِي آخِرِ اللَّيْلِ** وَقَعْنَا وَقَعَةً وَلَا وَقَعَةً أَحَلَّى عِنْدَ الْمُسَافِرِ مِنْهَا، فَمَا أَيْقَطْنَا إِلَّا حَرَّ الشَّمْسِ... فَلَمَّا اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكَوْنَا إِلَيْهِ الَّذِي أَصَابَهُمْ فَقَالَ: «لَا ضَيْرَ أَوْ لَا يَضِيرُ ارْتَجَلُوا، فَارْتَحَلُوا فَسَارَ غَيْرَ بَعِيدٍ، ثُمَّ نَزَلَ فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ نَادَى بِالصَّلَاةِ فَصَلَّى بِالنَّاسِ "Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile birlikte bir seferdeydik. Geceleyin ilerlemeye devam ettik. Gece'nin sonlarına geldiğimiz zaman düşüp uyuduk. Bir yolcu için bundan daha tatlı bir uyku olamazdı. Sabahleyin ancak güneşin sıcaklığı bastırınca uyanabildik... Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem uyanınca, O'na başlarına gelenleri şikayet ettiler. Sallallahu Aleyhi ve Sellem de şöyle dedi: **"Hiçbir zararı yok veya bir şey olmaz, haydi yola koyulun."** Bunun üzerine insanlar yola çıktı. Biraz yürüdükten sonra, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem konakladı ve abdest suyu istedi. Sonra abdest aldı. Namaz için ezan okundu. Daha sonra Allah'ın Resulü insanlara namaz kıldırdı." Cabir Radiyallahu Anh'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: **أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَمَا غَرَبَتْ الشَّمْسُ فَجَعَلَ يَسُبُّ كُفْرَانَ فُرَيْشٍ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كِدْتُ أَصَلِّيَ الْعَصْرَ حَتَّى كَادَتْ الشَّمْسُ تَغْرُبُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ: وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا، فَعَمْنَا إِلَى بَطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى** "Ömer İbn Hattab Hendek savaşında güneş batmak üzere iken Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanına geldi ve Kureyşli kafirlere hakaret etmeye başladı: Ey Allah'ın Rasulü güneş batmadan neredeyse ikinci namazını kılamayacaktım dedi. Bunun üzerine Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem: **"Allah'a and olsun ki, ben bile kılamadım"** buyurdu. Sonra kalkıp Buthan'a gittik. Sallallahu Aleyhi ve Sellem namaz kılmak için abdest aldı, biz de abdest aldık. Güneş battıktan sonra ikinci namazını kıldırdı. Ondandan sonra da, akşam namazını kıldırdı." Ebu Said'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: **حُبْسَنَا يَوْمَ الْخَنْدَقِ عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى كَانَ بَعْدَ الْمَغْرَبِ بِهَوَيِّ مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى كُنَّا، وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْعَتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾. قَالَ: فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِإِلَاءٍ، فَأَقَامَ صَلَاةَ الظُّهْرِ فَصَلَّاهَا وَأَحْسَنَ صَلَاتَهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي هَنْدَكٍ، ثُمَّ أَمَرَ فَأَقَامَ الْعَصْرَ فَصَلَّاهَا وَأَحْسَنَ صَلَاتَهَا كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي وَقْتِهَا، ثُمَّ أَمَرَ فَأَقَامَ الْمَغْرَبَ فَصَلَّاهَا كَذَلِكَ** gününü namazdan alıkonduk; o kadar ki, akşamdan sonra gecenin bir bölümü girmiş oldu. İşte Allah Azze ve Celle'nin: **"Allah'ın yardımı) savaşta müminlere yetti. Allah güçlüdür, mutlak galiptir."** [Ahzab 25] sözü bu idi. (Ravi) dedi ki: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem Bilal'i çağırdı, öğle namazı için kamet getirdi, Sallallahu Aleyhi ve Sellem de öğle namazını vaktinde nasıl kılıyorsa öylece güzel kıldı. Sonra ikinci için kamet getirmesini emretti. O da kamet getirdi ve Sallallahu Aleyhi ve Sellem de ikinci namazını vaktinde nasıl güzel kılıyorsa, öyle kıldı. Sonra akşam namazı için kamet getirmesini emretti. O da kamet getirince, Sallallahu Aleyhi ve Sellem onu da öylece kıldı." Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den rivayet edildiğine göre Hasami'den bir kadın O'na bir sordu ve şöyle dedi: **يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبِي أَدْرَكَتُهُ فَرِيضَةُ الْحَجِّ شَيْخًا زَمِنًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَحُجَّ، إِنْ حَجَّجْتُ عَنْهُ أَيْنَعُهُ ذَلِكَ؟** فَقَالَ لَهَا: «رَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَيَّ أَبِيكَ نَبِيٌّ فَقَضَيْتِهِ قَالَ: فَذَرِينِي بِالْقَضَاءِ» "Ey Allah'ın Rasulü! Allah'ın farz kıldığı Hac, babamı Hac yapamayacağı yaşlı bir haldeyken yakaladı; onun yerine Hac etsem ona bir faydası olur mu? Sallallahu Aleyhi ve Sellem kadına şöyle dedi: **Ne dersin? Babanın başkasına borcu olsaydı da sen onu ödeseydin. Babanın borcu ödenmiş olur muydu?** (Kadın) da evet

dedi. Bunun üzerine Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: **“Allah'a karşı olan borç, ödenmeye daha layıktır.”**

Bu hadislerin tamamı namazın kazası noktasında açık olup bu da, namazın kazasının vacip olduğuna ve ister özürlü isterse özürsüz terk edilsin namazı terk etmenin kazadan başka kefareti olmadığına delalet etmektedir; çünkü hadisler açıktır. Dolayısıyla bütün bu hadisler, uyku, unutkanlık, savaş ve güç yetirememe gibi belirli olaylarla sınırlıdır, bunların tamamı şerî özürler olup bunlardan dolayı namazı terk edip vaktini geciktirmenin bir günahı yoktur, bu yüzden kaza bunlara has olup kasıtlı olanın dışında diğerlerini kapsamamaktadır ve (namazı) kaza etmenin caiz olduğuna dair bir nâssta gelmemiştir denilmez. Böyle denilmez; çünkü bu olaylarda uyku, unutkanlık ve savaşın sıfatı kayıt altına alma şeklinde gelmemiştir. Aksine bu olayda kayıt altına alma sıfatı anlaşılma sıfatı meydana gelen bir vakıyı vasfetmek için gelmiştir. Görmüyor musunuz Cabi'in hadisinde nasıl da Ömer İbn Hattab Kureyşli kafirlere hakaret etmeye başladı ve Ey Allah'ın Rasulü güneş batmadan neredeyse ikinci namazını kılamayacaktım dedi. Bunun üzerine Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem: **“وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا”** “Allah'a and olsun ki, ben bile kılamadım” buyurdu. Sonra (Sallallahu Aleyhi ve Sellem namaz kılmak için) kalktı, abdest aldı ve namaz kıldırıldı. Peki bu olayda, kendisine has olduğunu gösteren kayıt altına alma sıfatı hani nerede? Diğer olaylar için de aynı şey söylenilebilir; zira onlar için kayıt altına alma olduğuna ve onların dışındakiler için ise caiz olmadığına dair bir lafız bulunmamaktadır. Aksine belirli bir vakıya hakkında meydana gelen bu hadislerin her biri, kayıt altına almayı belirtme yoluyla değil bir vakıyı belirtme yoluyla gelmiştir ve hadisler okunduğunda da anlaşılacağı gibi namazın sadece onlar için kaza edileceğine dair özel olan bir neden görülmemektedir. İçerisinde vasıf anlamına götüren fiilin geçtiği hadislerle gelince ki onlar şu sözlerdir: **“مَنْ نَامَ”** “Kim uyursa”, uykuya daldığında **“أَوْ نَسِيَهَا”** “Veya unutursa”, **“أَوْ غَفَلَ”** “Veya gaflet içinde olursa” ve **“مَنْ نَسِيَ”** “Kim unutursa”; bunların hepsi, vasfın kayıt altına alınması olarak kabul edilmekte olup bunlarda mefhumu muhalefetin olduğuna itibar edilir; çünkü bunlar sıfattır ve sıfatta mefhumu muhalefet muteberdir. Çünkü şayet bunların zikredilmesi kayıt altına alma olarak sayılmazsa, o zaman bunların bir vasıf ile zikredilmesi abes olurdu ve hadis bundan uzaktır. Ancak bu nâsıların mefhumu muhalefeti, diğer nâsırlarla amel etmeyi devre dışı bırakır. Şayet bir nâsın mantuku diğer nâsın mefhumuna aykırı olarak varit olursa, o zaman mefhum devri dışı bırakılır ve mantuk alınır. Çünkü mantukun mana üzerindeki delaleti, mefhumun delaletinden daha güçlüdür... Dolayısıyla bu hadisler, savaş dışında geçirilen (namazın) kazası hakkında varit olan hadislerin mefhumunu devre dışı bırakmaktadır. Şu şekilde geçen Haccın kazası hakkındaki hadise gelince: **“فَدَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ بِالْفَضَاءِ”** “Allah'a karşı olan borç, ödenmeye daha layıktır.” Tüm borçları kapsayan genel bir lafızla gelmiştir; namaz da Allah'a karşı bir borç olup “Allah'a karşı olan borç” kelimesinin genelliği altına girmektedir; çünkü bu, mudaf olan cins bir isim olup kesinlikle umum sigasındandır. Her Müslümana hitap edildiği gibi namazı kasten terk eden kimseye de hitap edilmiş olup onun namazı eda etmesi vacip olmuştur; zira namaz onun üzerindeki bir borç haline gelmiştir. Borç ise ancak ödenirse düşer. Aynı şekilde vakti geçirilen namaz da kazası eda edilince düşer. Buna göre namazı vaktinde terk etmek günahdır.] Ahkamus Salah Kitabı'ndan aktarılanlar bitti.

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 23 Ramazan 1442
M. 05/05/2021

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4121/>